

Radikální náprava byla by prostě v tom, aby Akademie svedla do svého lůna více a hlubšího života, mocnějšího a svěžejšího života literárního, než ho má posud, aby se obrodila mladými uměleckými směry; aby Akademie přestala být úzkou stranou a klikou, pevností literárního konservatismu a stala se ve svém složení výrazem naší moderní literární skutečnosti a evoluce. K této opravdové a poctivé reformě se korporace tak ztrnulá asi sotva odhodlá, a proto zůstanou všechny návrhy opravné pouhou papírovou hračkou a thematem — akademických diskusí.

Zdá se, že již se samým pojmem akademie jest sloučena fatalita omezenosti a ztrnulého reakcionářství, které se uzavírá před všemi živými silami, dělnými silami dneška. Tak ku příkladu největší autoři Francie v devatenáctém věku, vlastní tvůrci klasického románu francouzského, Balzac a Flaubert, nepřekročili nikdy prahu Akademie, která vítala lidi významu nekonečně menšího a efemerního. A „historie jedenačtyřicátého fauteuilu“ uvádí ještě řadu krásných a cenných jmen, která vesměs zůstala — před prahem richelieuovské instituce. Ale v této tradiční ztrnulosti, v tomto dobrém právu na antidiluvialnost šla naše Akademie nejdále, mnohem dále než analogické instituce cizí: dnes dusí se vlastní úzkoprsostí, zkomírá vlastním exkluzivismem.

Článek p. Vrchlického to cítí a upřímně vyslovuje.

Nemá-li zůstat pouhou časopiseckou muškou a efemerkou, musí vyvoditi pan Vrchlický mužně ze svého poznání důsledky.

Bude to pak otázka, pokud Akademie jest schopna života, to jest obrody.

O rinovarsi, o morire — buď se obrozovat nebo zemřít, platí i pro Akademie jako pro všecko pod sluncem.

Leden 1906.

Pan K. B. Mádl v „Národních listech“ ze 14. ledna [1906]

vytýká nám „nervosnost“ a „nenávistné invektivy“ a mluví pohrdavě o literárních heroltech, „kteří hltavě vyhlížejí po každé sensaci nejnovějšího data“ a „radostně uprají titul umělce“ někomu, koho nedávno ještě prohlašovali za genia. Nervosními nás p. Mádl neučiní — odpovíme mu klidně a věcně.

Kdyby byl p. Mádl poctivým čtenářem a referentem a ne divadelním intrikánem, musil by věděti: 1. že ani Julius Meier-Graefe sám *neupírá titulu umělce* Böcklinovi — naopak: jmenuje řadu děl jeho, hlavně z mládí, která prohlašuje za celá a dokonalá, harmonická díla malířská a umělecká; odpor jeho jde proti *populárním* dílům Böcklina věku pozdějšího; 2. že F. X. Šalda, autor studie o knize Meier-Graefově,¹ neztotožňuje se ve všem s kritickým stanoviskem Graefovým a přiznává výslovně, že kritika Meier-Graefova jest pravděpodobně místy *úzká* nebo po případě i v detailech *pochybená*; těžiště a vlastní význam knihy vidí v její *diagnose německé umělecké nekultury*; 3. že v celé studii Šaldově není žádné stopy po *radosti* z toho, že se vystupuje s pochybami o geniálním významu Böcklinově — naopak lítost a stesk z doby, v níž jsou možna tak těžká a zásadná ne-

1 - [Viz zde str. 34—59.]

dorozumění; 4. že není rozporu mezi dnešní studií o Böcklinovské otázce a — *básni Turgeněvovou*, která byla otištěna ve „Volných směrech“ před pěti lety krátce po smrti Böcklinové: básně Turgeněvova neoceňuje nijak přece uměleckou hodnotu díla Böcklina — nehledíc ani k tomu, že ruka, která vložila tehdy do „V. směrů“ onu báseň, není totožnou s rukou, která nyní napsala studii o Böcklinovské otázce.

Nenapadá nám zde hájit díla Meier-Graefova proti mádlovské sotise. Pan Mádl jest pán nad jiné pružný a učelivý — jenže vždy na cizí útraty. Vždycky nakonec „recipoval“ za pět let člověka, kterému nerozuměl nebo jemuž spílal před pěti lety. V prvním všeobecném pobouření nad novotářem vyl p. Mádl chytře s vlky, aby později potichu a nepozorovaně přešel na jeho stranu a kořistil z jeho objevů. Nemusí být člověk zrovna prorokem, abych mohl tvrditi, že této tiché a problematické satisfakce dostane se za několik let i Meier-Graefovi. . .

O něco dál staví p. Mádl proti nám „nervosním“ a „rámusovým“ — „*tichou a spolehlivou energii pracovníků*“, do jichž skupiny řadí i sama sebe. Nuže, jest třeba říci zcela otevřeně, že p. Mádl mezi ně nenáleží, že *žádným spolehlivým pracovníkem* vědeckým není. Podjal se před lety sepsání velikého díla historického, všeobecných dějin výtvarných, a utekl zbaběle od prvních začátků; nenaplniv ani desetiny díla, nechal je rozpracované nakladateli a kterémukoli laskavému pokračovateli. . . To jest „*spolehlivá energie pracovníka*“, již se máme učit od p. Mádra? A div, že podobně nedopadlo to s monografií o Mánesovi. Poslední sešit dal na sebe čekat dlouhé, dlouhé měsíce, a když vyšel, nepřinesl, co přinést měl: *vlastní kritickou syntesu*, charakteristiku díla Mánesova, charakteristiku umělce, jeho vývojový význam v českém malířství, postavení mezi minulostí a budoucností, jeho smysl v národní psychologii. *Tento vlastní kritický úkol si p. Mádl odpustil*. Dokončil v posledním sešitě s nouzí jen životopis, neboť celé dílo bylo psáno s ledabylostí od sešitu k sešitu, bez jednotného architektonického plánu a bez jakékoli kritické metody, a je proto (přesto, že je dovedeno do smrti umělcovy) nedokončené, necelé, neúměrné. Takový jest p. Mádl vědecký pracovník, tak spolehlivé energie! Nikoliv, na tento čestný titul p. Mádl nároků nemá; p. Mádl jest jen žurnalistický kritik a referent, žurnalistický článkář se vši náhodností, kolísavostí a. . . *nervosnosti*, již přináší tento pojem.

Nemáme dnes místa na dokreslení portrétu p. Mádrova, ale vrátíme se k němu, a to co nejdříve. Doufáme, že nám k tomu poskytne pan Mádl sám zase brzy ženerosně příležitost.

V únorovém sešitě „Naší doby“ dal se p. Laichter na choullostivé řemeslo:

na jakousi *recherche de la paternité* v českých uměleckých věcech. Choullostivé řemeslo, dvojnásob choullostivé pro moralistu. Já prý jsem otcem českého dekadentismu a ovšem proto osobou velmi ubohou. Není to sice pravda, ale nehněval bych se, kdyby tomu tak bylo. Soudím totiž, že dekadenci bývají vpravdě nejbližší ti, kdož před slovem dekadence utíkají jako děti před komínkem a kdo myslí, že stačí